

Iisalmen lyseo

Ohjaussuunnitelma

Päivitetty 11.2.2021

Sisälllys

1.	Opinto-ohjausta koskevat säädökset	2
2.	Ohjauksen keskeiset käsitteet	2
3.	Ohjauksen tehtävät ja tavoitteet lisalmen lyseossa	3
4.	Ohjauksen järjestäminen.....	4
5.	Ohjauksen toimijat ja työnjako.....	5
	5.1. Opinto-ohjaajat.....	5
	5.2. Ryhmäohjaajat.....	7
	5.3. Aineenopettajat.....	8
	5.4. Rehtori/vararehtori.....	9
	5.5. Erityisopettaja.....	9
	5.6. Koulusihteeri.....	10
	5.7. Koulukuraattori.....	10
	5.8. Kouluterveydenhoitaja	10
	5.9. MAHIS-opinto-ohjaaja	10
	5.10. Opiskelijakunnan hallitus.....	11
6.	Ohjaus siirtymävaiheissa ja jatko-ohjauksen järjestäminen	12
7.	Ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat lisalmen lyseossa	13
8.	Ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa	14
9.	Ohjaustoiminnan arviointi.....	14

1. Opinto-ohjausta koskevat säädökset

Lukiokoulutuksessa järjestettävää opinto-ohjausta koskevat säädökset sisältyvät lakiin ja asetukseen lukiokoulutuksesta sekä lukiokoulutuksen opetussuunnitelman valtakunnallisiin perusteisiin. Lukiolain (L714/2018) mukaan opiskelijalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta ja opinto-ohjausta (§ 11). Lukioasetuksen (A810/2018) mukaan lukiokoulutuksen tulee ohjata, innostaa ja luoda edellytyksiä jatkuvaan oppimiseen, parantaa opiskelijan tulevaisuuden hallinta- ja valintataitoja sekä valmiuksia ura- ja elämänsuunnitteluun. Lukioasetuksessa sanotaan lisäksi, että opiskelijan tulisi kyetä hyödyntämään saamaansa opinto-ohjausta ja muuta ohjausta ja perehtyä monipuolisesti jatko-opintovaihtoehtoihin sekä osata tehdä mielekäs jatko-opinto- ja urasuunnitelma lukio-opintojen aikana (§ 3).

2. Ohjauksen keskeiset käsitteet

Iisalmen lyseossa *ohjaus* on opiskelijan yksilöllisiin lähtökohtiin perustuvaa oppimisen, tasapainoisen kasvun ja sosiaalistumisen tukemista. Ohjaus on tavoitteellinen ja vuorovaikutuksellinen prosessi, jossa opiskelija on aktiivinen toimija. Opiskelijan yksilölliset lähtökohdat ja elämäntilanne vaikuttavat ohjausprosessiin. Opiskelijaa tuetaan ohjausprosessissa hänen opiskeluaan ja tulevaisuuttaan koskevien suunnitelmien ja päätösten tekemisessä ja näihin liittyvien epävarmuustekijöiden sietämisessä. *Opinto-ohjauksella* tuetaan opiskelijaa yksilöllisesti hänen opiskeluprosessinsa eri vaiheissa.

Iisalmen lyseon ohjaustoiminta tukee opiskelijoiden hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja -ohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja toimijuutta kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä ja tuetaan yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja toimijuutta. Ohjausta eriytetään ottamalla huomioon opiskelijan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet. Nämä tarkoittavat pyrkimystä esteettömyyteen ja saavutettavuuteen, yhdenvertaisuuteen ja sukupuolitietoiseen ohjaukseen.

- *Esteettömyydellä* tarkoitetaan fyysisen ympäristön saavutettavuutta, esim. mahdollisuutta käyttää hissiä ja pyörätuoliluiskaa.
- *Saavutettavuudella* tarkoitetaan ohjauksen järjestämistä siten, että opiskelija saa tukea yksilöllisiin ohjaustarpeisiinsa.
- *Yhdenvertaisuus* tarkoittaa kaikkien ihmisten tasa-arvoisuutta.
- *Sukupuolitietoisella ohjauksella* luodaan tasavertaisia edellytyksiä eri sukupuolten sijoittumiselle jatko-opintoihin ja työelämään.

Nivelvaiheen ohjaus liittyy siirtymiseen luokka-asteelta tai kouluasteelta toiselle tai siirtymiseen työelämään. Lukion ohjauksessa nivelvaihe voi olla siirtymä perusasteelta lukioon, lukio-opintojen keskeytyessä siirtyminen toisen asteen ammatilliseen koulutukseen, siirtyminen opiskelijaksi toiseen lukioon ja siirtyminen lukion jälkeisiin jatko-opintoihin. Nivelvaihe voidaan määritellä myös elämänvaiheena, jossa nuori selkeyttää tulevaisuuden suunnitelmiaan, esimerkiksi koulutuksellisia ja ammatillisia valintojaan. Nivelvaiheeseen voi kuulua tällöin koulutusta, työelämäkokemuksia ja toisinaan myös näiden ulkopuolella olemista. Iisalmen lyseon ohjauksen käytänteissä (mm. yhteistyössä etsivän nuorisotyön kanssa) nämä erilaiset nivel- ja siirtymävaiheet on huomioitu.

Vertaisohjaus tarkoittaa samassa opiskeluvaiheessa ja samojen asioiden äärellä olevien opiskelijoiden vastavuoroista kokemusten vaihtoa. Vertaisohjaus on yhdessä tekemistä ja oppimista sekä osaamisen vaihtamista ja vuorovaikutustaitojen kehittämistä.

Monikulttuurisella ohjauksella tarkoitetaan kulttuurisensitiivistä ohjausta, jossa huomioidaan opiskelijan yksilölliset lähtökohdat ja tuetaan opiskelijaa opinnoissaan. Opiskelijaa ohjataan tunnistamaan omat vahvuutensa jatko-opintoihin siirtymiseen.

3. Ohjauksen tehtävät ja tavoitteet Iisalmen lyseossa

Ohjaus on kaikkien lukiossa työskentelevien yhteistä tavoitteellista työtä. Sen tehtävänä on tukea opiskelijaa opinnoissa lukioaikana ja huolehtia siitä, että opiskelijalle karttuu riittävästi sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee siirtyessään jatko-opintoihin ja työelämään sekä kohti täysivaltaista ja aktiivista yhteiskunnan jäsenyyttä. Ohjaustoiminta muodostaa koko lukiokoulutuksen ajan kestävän jatkumon, jonka aikana opinto-ohjauksen kurssit ja muu ohjaus tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden hankkia perustiedot ja -taidot, joiden varassa hänen on mahdollista suunnitella lukio-opintojaan ja jatko-opintojaan ja pohtia urasuuntautumistaan.

Ohjauksessa edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa ja ehkäistään syrjäytymistä. Ohjausta eriytetään ottamalla huomioon jokaisen opiskelijan yksilölliset lähtökohdat, tarpeet, tavoitteet, harrastukset, kiinnostuksen kohteet, osaamisalueet ja elämänhallintaan vaikuttavat tekijät.

Ohjauksen tavoitteena on, että opiskelija

- löytää omat elinikäistä oppimista tukevat tapansa oppia
- saa tukea elämänsuunnitteluun ja -hallintaan sekä koulutukseen ja uravalintoihin liittyviin päätöksiin
- suunnittelee ja hallitsee ajankäyttöään
- osaa arvioida toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjauksen ja tuen tarvettaan sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan
- tunnistaa arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin
- oppii itsearviointitaitoja sekä osaa kartoittaa ja sanoittaa osaamistaan ja vahvuuksiaan
- tuntee keskeiset jatkokoulutuksiin, työelämään ja urasuunnitteluun liittyvät tietolähteet, ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät sekä osaa käyttää niissä olevaa informaatiota urasuunnittelussa ja jatko-opintoihin hakeutumisessa
- oppii arvioimaan omien opiskelu- ja urasuunnittelutaitojensa kehittymistä
- harjaantuu arvioimaan tiedonhankintataitojaan ja tieto- ja viestintäteknologian taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa
- kiinnittää huomiota taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta omassa urasuunnittelussaan
- toimii ja arvioi toimintaansa digitaalisissa tai muissa ympäristöissä, joissa käydään urasuunnitteluun liittyvää keskustelua.

4. Ohjauksen järjestäminen

lisalmen lyseon ohjaustoiminta muodostaa koko lukiokoulutuksen ajan kestävän jatkumon, ja siihen osallistuu koko opettaja- ja ohjaushenkilöstö. Opinto-ohjaajilla on päävastuu opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä ja ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta. Opinto-ohjaajilla on myös vastuu opinto-ohjaussuunnitelman laatimisesta ja päivittämisestä.

Lukiolain (714/2018) 26 §:n 1 momentin mukaan lukiokoulutuksen oppimäärää suorittava opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi. Lukiolain 26 §:n 2 momentin mukaan henkilökohtainen opintosuunnitelma laaditaan opintojen alussa oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella ja sitä päivitetään säännöllisesti opintojen edetessä.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma koostuu seuraavista osista:

- 1) opintosuunnitelma
 - aikaisempi koulutus ja muu osaaminen
 - suomen/ruotsin kielen taito ja muu kielitaito sekä kielenopiskeluvalmiudet
 - hyväksi luettavat opinnot ja/tai oppimäärät sekä muu hyväksi luettava osaaminen
 - suoritettavat opinnot, lukio-opinnoissa eteneminen, opintojaksovalinnat
 - opiskeluolosuhteet, opintojen suorittamistavat ja mahdolliset erityiset opetusjärjestelyt
 - opiskeluvalmiudet ja mahdollinen tuen tarve
 - korkeakouluissa ja mahdollisesti muissa oppilaitoksissa toteutettavat opiskelu- ja/tai tutustumisjaksot
 - työelämän tutustumisjaksot
 - arvioitu opiskeluaika
- 2) ylioppilastutkintosuunnitelma
- 3) jatko-opinto- ja urasuunnitelma.

Lukiolain (714/2018) 27 §:n 1 momentissa määrätään, että koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Opiskelijan on tarvittaessa osoitettava osaamisensa koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

lisalmen lyseossa jokainen ensimmäisen vuoden opiskelija laatii opintojensa alkuvaiheessa opintosuunnitelman, ja se tarkastetaan ensimmäisen opintojakson aikana henkilökohtaisessa keskustelussa ryhmänohjaajan kanssa. Opinto-ohjaajat kutsuvat opiskelijat myöhemmin ensimmäisen opiskeluvuoden aikana ohjauskeskusteluun, jossa päivitetään opintosuunnitelmaa vastaamaan sen hetkistä tilannetta. Opintosuunnitelmaa päivitetään opintojen edetessä.

Opinto-ohjaajat tarjoavat kaikille toisen ja kolmannen vuoden opiskelijoille mahdollisuuden ohjauskeskusteluun, jossa tarkastellaan opiskelijan ylioppilaskirjoitus- ja jatko-opintosuunnitelmia.

5. Ohjauksen toimijat ja työnjako

Iisalmen lyseossa ohjaukseen osallistuvat opinto-ohjaajat, aineenopettajat, ryhmänohjaajat, rehtori, koulu-sihtööri, erityisopettaja, koulukuraattori, terveydenhoitaja, MAHIS-opinto-ohjaaja ja opiskelijakunnan hallitus.

Kuva 1. Ohjauksen toimijat Iisalmen lyseossa (lähde: OPH)

5.1. Opinto-ohjaajat

Opinto-ohjaajat vastaavat ohjaustoiminnan toteuttamisesta sekä sen suunnittelusta ja kehittämisestä. Opinto-ohjaajien tehtävät vaihtelevat eri vuosikurssien opiskelijoiden tavoitteiden ja tarpeiden mukaan.

Ohjaus ennen opintojen alkamista

- osallistuu Iisalmen lyseon markkinointiin (esitteet, hakijan opas, ainevalinnat)
- osallistuu nivelvaiheen yhteistyöpalaveriin yläkoulujen oppilaanohjaajien kanssa
- suunnittelee lyseoon tutustujien ohjelmia ja osallistuu toteutukseen
- suunnittelee ja toteuttaa lyseoon hakijoiden tutustumispäivää
- suunnittelee Lukio tutuksi -opintojakson ja osallistuu sen toteutukseen
- ohjaa lyseoon hyväksytyjä opiskelijoita opiskelupaikan vastaanottamiseen liittyvissä asioissa

Ohjaus opintojen alussa (1. opintovuosi)

- osallistuu Lukio tutuksi-opintojakson toteutukseen
- laatii henkilökohtaisen opintosuunnitelman yhdessä opiskelijan ja ryhmänohjaajan kanssa
- seuraa opintojen etenemistä ja ohjaa henkilökohtaisesti tarpeen mukaan
- ohjaa seuraavan lukuvuoden opintovalintojen tekemisessä
- infoaa OP3-opintojaksosta

- järjestää ammatti- ja jatko-opintoalojen esittelytilaisuuksia
- hyväksi lukee muualla suoritettuja opintojen ja tunnustaa aiempaa osaamista
- ohjaa ja suunnittelee verkko-opintoina tai itsenäisesti suoritettavina opintoina tehtäviä opintojaksoja yhdessä opiskelijan kanssa

Ohjaus opintojen aikana (2. opintovuosi)

- toteuttaa opinto-ohjauksen opintojakson (OP2)
- järjestää henkilökohtaisen ohjauskeskustelun ylioppilastutkinnosta ja jatko-opinnoista opiskelijan kanssa
- tarkastaa ylioppilastutkintosuunnitelman opiskelijan kanssa
- seuraa opintojen etenemistä ja ohjaa henkilökohtaisesti tarpeen mukaan
- esittelee korkea-asteen opintoja ja niihin hakeutumista
- ohjaa seuraavan lukuvuoden opintovalintojen tekemisessä
- infoaa OP3-opintojaksosta
- järjestää ammatti- ja jatko-opintoalojen esittelytilaisuuksia
- ohjaa ylioppilastutkintoon liittyvissä asioissa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa
- hyväksi lukee muualla suoritettuja opintojen ja tunnustaa aiempaa osaamista
- ohjaa ja suunnittelee verkko-opintoina tai itsenäisesti suoritettavina opintoina tehtäviä opintojaksojen yhdessä opiskelijan kanssa

Ohjaus opintojen päättövaiheessa

- seuraa abiturienttien opintosuorituksia
- järjestää tarpeen mukaan henkilökohtaisen ohjauskeskustelun jatko-opinnoista
- ohjaa ylioppilastutkintoon liittyvissä asioissa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa
- tarkastaa ylioppilastutkintoilmoittautumiset
- järjestää vierailuja korkea-asteelle ja työelämään
- tiedottaa jatko-opinnoista ja niihin hakeutumisesta
- tarkastaa jatko-opinto- ja urasuunnitelman yhdessä opiskelijan kanssa
- ohjaa ja suunnittelee verkko-opintoina tai itsenäisesti suoritettavina opintoina tehtäviä opintojaksoja yhdessä opiskelijan kanssa
- avustaa korkea-asteen haussa
- hyväksi lukee muualla suoritettuja opintoja
- kokoaa OP1-opintojakson suoritustiedot
- laatii ABI-todistukset

Ohjaus opintojen päätyttyä

- ohjaa tarvittaessa jatko-opintoihin hakeutumiseen vuosi lukiosta valmistumisen jälkeen (entisille omille opiskelijoille)

Muut tehtävät

- Yhteistyö eri toimijoiden kanssa
 - työ- ja elinkeinotoimisto (ammatinvalintapsykologi)
 - nuorisotoimi ja etsivä nuorisotyö
 - Ohjaamo
 - sosiaali- ja terveystoimi
 - yläkoulut ja muut toisen asteen oppilaitokset

- puolustusvoimat
- poliisi
- MAHIS-yhteistyöverkosto
 - järjestee MAHIS-yhteistyötoiminnan käytänteitä yhdessä rehtorin kanssa
 - ohjaa ammatillisen koulutuksen MAHIS-opiskelijoita ja tutustuttaa lukio-opintoihin yhdessä MAHIS-opinto-ohjaajan kanssa
 - suunnittelee ja seuraa MAHIS-opiskelijoiden opintoja
- Opiskeluhoolto
 - tekee opiskeluhoollon käytännön järjestelyjä
 - osallistuu opiskeluhoollon yhteisölliseen ja moniammatilliseen opiskeluhooltoryhmään
 - osallistuu yksilökohtaiseen opiskeluhooltoryhmään tarpeen mukaan
 - osallistuu erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden tuki- ja ohjaustehtäviin
- Markkinointi ja rekrytointi
 - osallistuu markkinointityöryhmään
 - toteuttaa markkinointitehtäviä työnjaon mukaan
- Wilma-internetliittymä
 - seuraa opiskelijoiden valintoja ja kurssimuutoksia
 - tiedottaa, neuvoa ja ohjaa opiskelijoita Wilman välityksellä
- Osaamisen ylläpitäminen ja päivittäminen
 - Ylä-Savon ohjausväen yhteistyöpäivät
 - Pohjois-Savon opinto-ohjaajien koulutustilaisuudet ja työelämään tutustumistilaisuudet
 - Itä-Suomen opinto-ohjaajien ohjaus- ja koulutuspäivät
 - opinto-ohjaajien valtakunnalliset ohjaus- ja koulutuspäivät
 - muut mahdolliset koulutukset

5.2. Ryhmänohjaajat

Ryhmänohjaajalla on keskeinen rooli oman ohjausryhmän ohjauksessa. Ryhmänohjaaja on oman ryhmänsä lähiohjaaja, jonka puoleen sekä opiskelijat että heidän huoltajansa voivat kääntyä lukio-opintoihin ja -opiskeluun liittyvissä kysymyksissä. Ryhmänohjaajien tehtävät vaihtelevat vuosittain opiskelijoiden tavoitteiden ja tarpeiden mukaan.

Ohjaus ennen opintojen alkua

- osallistuu lyseoon hakeneiden tutustumispäivään ja tutustuu omaan tulevaan ryhmään yhdessä rehtorin ja opinto-ohjaajien kanssa

Ohjaus opintojen alussa (1. opintovuosi)

- perehdyttää koulun käytänteisiin opintojen alussa
- osallistuu Lukio tutuksi -opintojakson toteutukseen
- haastattelee henkilökohtaisesti oman ryhmänsä opiskelijat syyslukukauden aikana
- osallistuu ryhmäytymispäivään oman ryhmänsä opiskelijoiden kanssa
- seuraa oman ryhmänsä opiskelijoiden opintojen etenemistä ja poissaoloja
- osallistuu kotiväeniltaan, sen järjestelyihin ja toteutukseen

- kutsuu koolle varhaisen puuttumisen -mallin mukaan yksilöllisen opiskeluhoitoryhmän (kirjallinen suostumus opiskelijalta ja/tai hänen huoltajaltaan)
- pitää yhteyttä tarvittaessa koteihin ja ohjaushenkilöstöön
- järjestää ro-tuokiot omalle ohjausryhmälleen

Ohjaus opintojen aikana (2. opintovuosi)

- seuraa opintojen etenemistä ja poissaoloja
- kutsuu koolle varhaisen puuttumisen -mallin mukaan yksilöllisen opiskeluhoitoryhmän (kirjallinen suostumus opiskelijalta ja/tai hänen huoltajaltaan)
- pitää yhteyttä tarvittaessa koteihin ja ohjaushenkilöstöön
- järjestää ro-tuokiot omalle ohjausryhmälleen

Ohjaus opintojen päättövaiheessa (3. opintovuosi)

- seuraa abiturienttien opintojen tarkastuslomakkeita Wilmassa
- seuraa opintojen etenemistä ja poissaoloja
- osallistuu korkeakouluvierailuihin
- kutsuu koolle varhaisen puuttumisen -mallin mukaan yksilöllisen opiskeluhoitoryhmän (kirjallinen suostumus opiskelijalta ja/tai hänen huoltajaltaan)
- pitää yhteyttä tarvittaessa koteihin ja ohjaushenkilöstöön
- järjestää ro-tuokiot omalle ohjausryhmälleen

5.3. Aineenopettajat

Opettajan tehtävänä on ohjata opiskelijaa opettamansa oppiaineen opiskelussa sekä auttaa tätä kehittämään ja oppimaan oppimisen taitoja ja valmiuksia.

Aineenopettajan keskeiset ohjaustehtävät

- tiedottaa opiskelijoille oman oppiaineensa opintojaksoista ja niiden suorittamisesta
- ohjaa opiskelijoita kehittämään opettamansa aineen opiskelutekniikkaa
- tiedottaa ryhmänohjaajaa, opinto-ohjaajaa ja/tai erityisopettajaa opiskelijan oppimisen vaikeuksista ja/tai poissaoloista opintojaksolla
- informoi oman alan jatko-opintopaikoista, ammasteista ja tuo monipuolisesti esille esimerkkejä aineen hyödyllisyydestä mm. työelämässä
- sisällyttää opetukseen kokonaisuuksia, jotka sitovat opiskeltavan aineen jatko-opintoihin ja työelämään
- tukee opiskelijan jatko-opintovalmiuksia ja työelämätuntemusta
- tekee yhteistyötä omassa oppiaineessaan työelämän ja korkeakoulujen kanssa
- ohjaa opiskelijaa yhdessä opinto-ohjaajan kanssa laatimaan ja päivittämään henkilökohtaista opintosuunnitelmaa
- seuraa ja puuttuu opiskelijan poissaoloihin
- ohjaa itsenäisesti suoritettavien opintojen etenemistä
- opastaa oman oppiaineensa ylioppilaskirjoituskäytänteissä
- antaa pyydettyä lausunnon opiskelijan lukuvaikeudesta YTL:lle laadittavaa hakemusta varten
- järjestää tukiovetusta
- laatii hakijan oppaaseen oman oppiaineen opintojaksokuvaukset

- osallistuu kotiväeniltoihin tarvittaessa
- pitää tarvittaessa yhteyttä koteihin opiskelijan asioissa
- osallistuu opiskelijahuoltoryhmien työskentelyyn
- mahdollistaa turvallisen koulu- ja työympäristön

5.4. Rehtori/vararehtori

Rehtorin tehtävänä on luoda koulun ohjauksessa sellaiset toimintamahdollisuudet, että eri toimijoiden ohjaustoiminnan ja työnjaon toteuttaminen onnistuvat. Rehtori tukee omalla toiminnallaan opinto-ohjaajien ja opettajien keskinäistä yhteistyötä ja ohjaustoiminnan suunnittelua koko oppilaitoksen yhteisenä tehtävänä. Rehtorin poissa ollessa rehtorin ohjaustoimintaan liittyvistä tehtävistä vastaa vararehtori.

Rehtorin ohjaustehtävät

- hoitaa yleisen tiedottamisen lukion toimintatavoista ja ohjauksesta opiskelijoille, kotiväelle ja opettajakunnalle
- hoitaa ylioppilaskirjoituksiin liittyvän tiedottamisen sekä vastaa ylioppilaskirjoitusten erityisjärjestelyiden hakemisesta ja käytännön toteuttamisesta
- toimii koulukohtaisen opiskeluhuoltoryhmän puheenjohtajana
- toimii lisälmen kaupungin opiskeluhuollon ohjausryhmän jäsenenä
- hyväksyy opiskelun keskeyttämisen määräajaksi
- vastaa tiedotuksesta
- vastaa yhteydenpidosta muihin lukioihin ja oppilaitoksiin
- perehdyttää yläkoulujen kotiväenilloissa lukio-opintoja suunnittelevia ysiluokkalaisia ja heidän huoltajiaan oppilaitoksen toimintaan ja opiskelun käytänteisiin
- järjestää kotiväeniltoja yhteistyössä opinto-ohjaajien ja opettajien kanssa

5.5. Erityisopettaja

Erityisopettaja auttaa ja tukee erityistä tukea tarvitsevia opiskelijoita ja heidän opettajiaan opintoihin liittyvissä käytännön kysymyksissä.

Erityisopettajan ohjaustehtävät

- antaa yksilö- ja ryhmäohjausta
- toteuttaa oppimisen haasteita kartoittavia testejä (lukiseula, matematiikan lähtötasotesti)
- ohjaa tarvittaessa oppimiseen ja opiskeluun liittyvissä asioissa ja pitää Lukio tutuksi -opintojaksossa opiskelutekniikan ohjausta
- toimii yhteistyössä ryhmäohjaajien, opinto-ohjaajien, aineenopettajien ja opiskeluhuoltohenkilöstön kanssa opiskelijan asioissa
- laatii tarvittaessa lukilausunnot ja käynnistää hakemuksen YTL:ään erityisjärjestelyistä
- osallistuu opiskelijahuoltoryhmien työskentelyyn
- on tarvittaessa mukana opiskelijan yksilöllisen tuen suunnittelussa

5.6. Koulusihteeri

Koulusihteeri opastaa opiskelijoita lukion arjessa.

Ohjaus ennen opintojen alkua

- ohjaa aloittavien opiskelijoiden opiskelupaikan vastaanottamiseen liittyvissä asioissa
- päivittää opiskelijarekisteriä

Ohjaus opintojen aikana ja päättövaiheessa

- jakaa säilytyslokeroiden avaimet ja huolehtii niiden keräämisestä opiskeluiden päättyessä
- ohjaa ja avustaa opiskelijoiden matka- ja opintoetuksien hakemisessa
- huolehtii lukio-opintoihin liittyvien lomakkeiden saatavuudesta
- opastaa vakuutus- ja tapaturma-asioissa
- laatii opiskelutodistuksia opiskelijan pyynnöstä
- kokoaa uusintakuulustelun ilmoittautumiset
- valmistelee päättötodistukset

5.7. Koulukuraattori

Koulukuraattori on oppilaitoksen sosiaalisten kysymysten ja ongelmatilanteiden asiantuntija. Koulukuraattori pyrkii edistämään opiskelijoiden opintojen etenemistä, fyysistä ja psyykkistä terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia. Opiskelija ohjataan koulukuraattorin vastaanotolle mm. seuraavissa asioissa: kouluhaluttomuus, poissaolot, pelko- ja jännitysongelmat, päihdeongelmat, ristiriidat koulutovereiden ja huoltajien kanssa. Koulukuraattori esittäytyy Lukio tutuksi -opintojakson yhteydessä ja osallistuu ryhmäytymispäivän järjestelyihin ja toteutukseen. Lisäksi kuraattori osallistuu opiskeluhuoltoryhmien palaveriin.

5.8. Kouluterveydenhoitaja

Kouluterveydenhoitaja edistää opiskelijan fyysistä ja psyykkistä terveyttä. Kouluterveydenhoitajan puoleen voi kääntyä kaikissa terveyteen liittyvissä kysymyksissä, ja hänen kauttaan on mahdollista hakeutua koulu-
lääkärin ja/tai psykologipalvelujen pariin. Kouluterveydenhoitaja esittäytyy aloittaville opiskelijoille Lukio tutuksi -opintojaksossa ja osallistuu ryhmäytymispäivän järjestelyihin ja toteutukseen. Kouluterveydenhoitaja osallistuu opiskeluhuoltoryhmien työskentelyyn.

5.9. MAHIS-opinto-ohjaaja

MAHIS-yhteistyöverkoston opinto-ohjaaja ohjaa ja avustaa kaikissa kahden tutkinnon suorittamiseen liittyvissä kysymyksissä. Yhdessä opinto-ohjaajien kanssa MAHIS-opinto-ohjaaja tutustuttaa aloittavat MAHIS-opiskelijat lukio-opintoihin sekä seuraa MAHIS-opiskelijoiden opintojen etenemistä. Aloittaville MAHIS-opiskelijoille järjestetään tutustumisiltapäivä lukio-opiskeluun heti syyslukukauden alussa. Jatkavien MAHIS-opiskelijoiden kanssa käydään henkilökohtaisia ohjauskeskusteluja vähintään kerran lukuvuodessa, missä kartoitetaan mm. suunnitelmia ylioppilastutkinnon suorittamisesta ja opintovalinnoista.

5.10. Opiskelijakunnan hallitus

lisalmen lyseossa toimii opiskelijakunta, johon kuuluvat kaikki opiskelijat. Opiskelijakuntaa edustaa hallitus, johon valitaan jäseniä jokaisesta ohjausryhmästä. Opiskelijakunnan hallituksen tehtävänä on lisätä opiskelijoiden hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä mm. järjestämällä yhteistoimintaa ja tekemällä ehdotuksia ja lausuntoja opiskeluun ja opiskeluympäristöön liittyvistä asioista.

Hallitustoiminnan tavoitteena on luoda viihtyisä opiskeluilmapiiri oppilaitokseen, lisätä oppilaitoksen tunnettavuutta, innostaa opiskeluun ja muuhun yhteisölliseen toimintaan ja vahvistaa lukiolaisen imagoa. Opiskelijakunnan hallituksen ohjaajina toimivat ohjaavat opettajat ja opinto-ohjaajat.

Opiskelijakunnan hallituksen ohjaustehtäviä

- toteuttaa lyseon esittelytunteja yläkouluissa
- osallistuu lukion ja lukio-opintojen esittelyyn (kasikurkistus, ysiluokat, kotiväenillat, messut)
- tutustuttaa uusia opiskelijoita lukion toimintatapoihin
- auttaa uusia lukiolaisia opintoihin liittyvien valintojen tekemisessä
- toteuttaa ryhmäytymispäivän yhdessä ryhmänohjaajien, opinto-ohjaajien, opiskeluhuoltohenkilöstön ja muiden yhteistyötahojen kanssa

Taulukko 1. Eri toimijoiden ohjaustehtävät lyseossa	rehtori	opinto-ohjaaja	ryhmänohjaaja	aineenopettaja	opintosihtööri	koulusihtööri	terveydenhoitaja	erityisopettaja	koulukuraattori	MAHIS-opinto-ohjaaja
opinto-ohjelman muutokset	2	1	2							
luokattoman lukion suoritusohjeet	2	1	1							
muiden oppilaitosten opinnot		1								1
itsenäinen opiskelu		2	2	1						
Isoverstas	2	1								
kahden opintojakson samanaikainen suoritus	1	1		1	1					
oppiaineen suoritusohjeet		2		1						
opintojakson uusiminen	2	2	1	1	1					
uusintakokeet		2	1	1	1	2				
virheet todistuksissa			1	1		2				
opintojakson keskeyttäminen		1		2	2					
liiat poissaolot		1					1		1	
opintojaksojen arviointi		2	2	1						
oppiaineen päättöarviointi		1	1	1		1				
lupa poissaoloon koulusta	1		1	1						
vaihto-opiskelijaksi hakeutuminen		1				2				
koulusta eroaminen	2	1	2			2				
yo-tutkinnon yleisohjeet	1	2			2					
yo-kokeeseen ilmoittautuminen	2	1								
yo-kokeen alustavat tulokset				1						
yo-kokeen tarkistusarvostelu	1	2								
abien suulliset kuulustelut	2			1						
opinto- ja koulumatkatuki					2	1				
opinto- ja ammatinvalinnanohjaus		1								1
opiskelija-asunnot					2	1				1
opiskeluvaikeudet (lukivaikeus tms.)		1	2	2			2	1	2	
henkilökohtaiset ongelmat	2	1	2				1	1	1	
terveysongelmat							1		2	
koulutapaturmailmoitus				2		1				

1 = ensisijainen tietolähde, 2 = toissijainen tietolähde

6. Ohjaus siirtymävaiheissa ja jatko-ohjauksen järjestäminen

Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. lisalmen lyseo antaa tietoa lukiokoulutuksesta perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen ja opinto-ohjaajille sekä pyrkii tarjoamaan heille mahdollisuuksia tutustua opetukseen lukiossa. Näiden tutustumispäivien aikana tavoitteena on lisätä peruskoululaisten käytännön tietoisuutta lukiokoulutuksesta. Lukio-opintonsa lisalmen lyseossa aloittava opiskelija perehtyy oppilaitoksen toimintaan ja opiskelun käytänteisiin opintojen alussa järjestettävässä opintoihin orientoivassa opintojaksossa.

lisalmen lyseon opinto-ohjaajat osallistuvat nivelvaiheen yhteistyöpalaveriin yläkoulujen oppilaanohjaajien kanssa. Lisäksi jos lialmessa järjestetään alueellinen toiselle asteelle siirtyvien opiskelijoiden tiedonsiirtopäivä, osallistuvat lyseon opinto-ohjaajat mahdollisuuksien mukaan myös siihen. Lyseoon hyväksytyjä opiskelijoita ohjataan myös tarvittaessa opiskelupaikan vastaanottamiseen liittyvissä asioissa ja kysymyksissä. Lisäksi lukioon hakeutumisvaiheessa järjestetään tarpeen mukaan palavereja huoltajien ja hakevien opiskelijoiden kanssa esimerkiksi esteettömästä opiskelusta.

Lukio-opintonsa aloittavat opiskelijat perehdytetään lyseon toimintaan ja opiskelun käytänteisiin. Siirtymävaiheissa tehdään yhteistyötä aloittavien opiskelijoiden, heidän ryhmänohjaajiensa, erityisopettajien ja opiskeluhuollon toimijoiden kanssa. Opiskelijoita tiedotetaan, mitkä ovat eri koulun toimijoiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa ja missä asioissa ja miten voi saada tukea. Aloittavien opiskelijoiden oppimishaasteita kartoitetaan mm. lukiseulalla. Tukea tarvitsevat pyritään havaitsemaan mahdollisimman nopeasti ja tarjoamaan heille tarvittavat opiskelun tuen muodot.

Opiskelijoille järjestetään opiskelujen aikana mahdollisuuksia tutustua sekä työelämään että jatko-opiskelupaikkoihin. Jatko-opinnoista tiedotetaan heti lukio-opintojen alusta alkaen mm. esittelemällä opintovalintojen vaikutuksia jatko-opintoihin pyrittäessä. Opiskelijoille pyritään järjestämään vierailuja työelämään ja korkea-asteen oppilaitoksiin. Lisäksi toteutetaan korkea-asteen esittelyjä lukiolla ja tehdään aktiivista yhteistyötä mm. tarjoamalla kurkistusopintoja.

Jatko-opinnoista ja niihin hakeutumisesta tiedotetaan opinto-ohjauksen oppitunneilla ja erillisissä infoissa. Kunkin opiskelijan yksilöllinen jatko-opinto- ja urasuunnitelma tarkistetaan tarvittaessa yhdessä opiskelijan kanssa. Opinto-ohjaajat järjestävät hakuohjausta korkea-asteen yhteishaun aikana. Ohjauksella varmistetaan, että kaikki osaavat hakea yhteishaussa haluamaansa jatkokoulutukseen. Lisäksi opiskelijoita ohjataan pohtimaan vaihtoehtoisia suunnitelmia sen varalta, että he eivät saisi haluamaansa jatko-opintopaikkaa.

Lukiolain (714/2018, 25 § 3 mom.) mukaan opiskelijalla on oikeus saada ohjausta muihin opintoihin hakeutumisessa, jos hänen opiskeluoikeutensa lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamiseen on päättymässä tai hän on ilmoittanut eroamisestaan. Lukiolain määrittämää ohjausta muihin opintoihin hakeutumisessa tarjotaan kaikille sitä tarvitseville lisalmen lyseon opiskelijoille.

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella opiskelijalla, joka ei ole saanut jatko-opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, on oikeus saada opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin ohjausta oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana. (Lukiolaki 714/2018, 25 § 4 mom.) lisalmen lyseossa jatko-ohjaus järjestetään kaikille sitä tarvitseville koulun entisille opiskelijoille. Jatko-ohjauksen mahdollisuudesta tiedotetaan kolmannen vuoden opiskelijoille ennen lukuvuoden päättymistä.

7. Ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat lisalmen lyseossa

Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä, johon kuuluu yhteistyö korkeakoulujen ja työelämän kanssa. Ohjausta voidaan järjestää opintojaksomuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, etäohjauksena, vertaisohjauksena ja näiden yhdistelmänä. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija, ja hänellä tulee olla mahdollisuus osallistua opintojensa aikana korkeakoulujen ja työelämän kanssa toteutettaviin opintokokonaisuuksiin.

Opinto-ohjauksen opintojaksojen tavoitteena on tukea opetussuunnitelman perusteissa mainittujen tavoitteiden saavuttamista. Ohjausmenetelminä käytetään henkilökohtaista ohjausta ja luokkamuotoista ohjausta sekä pienryhmissä että suuremmissa ryhmissä. Pienryhmä- ja vertaisohjaus tukevat opiskelijaa kaikissa lukio-opiskeluun, jatkokoulutusvalintoihin, tulevaisuuteen ja elämäntilanteeseen liittyvissä kysymyksissä.

Opinto-ohjauksen keskeiset sisällöt

- henkilökohtainen opintosuunnitelma ja sen päivittäminen: opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma
- itsetuntemus ja omat vahvuudet sekä oman osaamisen monipuolinen tunnistaminen, kehittäminen ja dokumentointi
- toimijuus, arjen- ja elämänhallintataidot, minäpystyvyys ja toimintakyky
- hyvinvointi, opiskelukyky, tasapainoinen elämä
- opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen
- jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvät tietolähteet, digitaaliset ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät
- työelämään sekä toisen- ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin tutustuminen ja kokemusten hankkiminen
- jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu, jatko-opintoihin hakeutuminen Suomessa ja ulkomailla
- työelämä tietous ja -taidot, yrittäjyys muuttuvassa ja monimuotoisessa maailmassa
- oman talouden hallinta, opintotuki ja asuminen
- tulevaisuuden ennakkointiosaaminen sekä kyky tunnistaa oppimistarpeensa suhteessa tulevaisuuden osaamistarpeisiin
- lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat

Yllä mainitut opinto-ohjauksen keskeiset sisällöt toteutetaan lukio-opintojen aikana opintoihin orientoivalla opintojaksolla, ryhmäohjaustuokioiden, erilaisten infojen ja ohjaustuntien aikana. Opinto-ohjauksen opintojakso OP1 jakautuu kolmelle lukiovuodelle siten, että ensimmäisenä opiskeluvuotena keskitytään lukio-opintojen käytänteisiin ja opintojen rakenteeseen. Ensimmäisenä opiskeluvuotena laaditaan myös henkilökohtainen opintosuunnitelma. Toisen opiskeluvuoden opintosisältö muodostuu ylioppilastutkinnosta ja siihen liittyvästä suunnitelmasta. Kolmantena opiskeluvuotena keskitytään jatko-opintojen pohdintaan ja ammatilliseen suuntautumiseen. Opiskelija laatii ja päivittää opintojensa aikana jatko-opinto- ja urasuunnitelman.

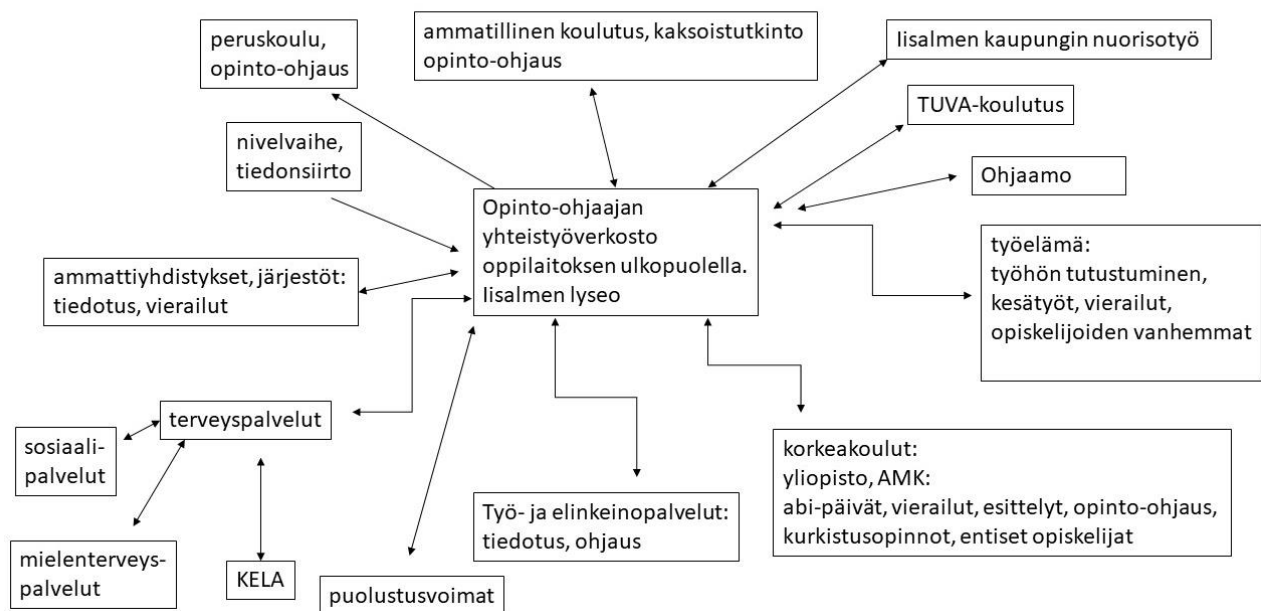
Opinto-ohjauksen opintojakso OP2 toteutetaan ryhmäohjauksena lähiopetuksessa toisen opiskeluvuoden aikana. Opintojakson aikana käytetään monipuolisia ohjausmenetelmiä hyödyntäen yksilö-, pienryhmä- ja ryhmäohjausta. Ohjauksella pyritään mahdollisimman monipuolisesti tukemaan opiskelijoiden itseohjautuvuutta. Opintojakson toteutuksessa voidaan hyödyntää yhteistyötä koulun ulkopuolisten sidosryhmien kanssa.

8. Ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa

lisalmen lyseo tekee monipuolisesti yhteistyötä työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa (kuva 2). Yhteistyötä lähialueen perusasteen oppilaitosten kanssa tehdään järjestämällä tutustumispäiviä lukio-opintoihin (kasikurkistus, ysiluokkalaisten tehotutustumiset). Lukio-opiskelijoille järjestetään mahdollisuuksia tutustua lähialueen toisen asteen ja korkea-asteen oppilaitoksiin. Lisäksi lisalmen lyseo tekee yhteistyötä alueen toisen asteen ammatillisen koulutuksen toimijoiden kanssa (MAHIS-yhteistyöverkosto). Lukiolainen voi liittää osaksi opintojaan ammatillisia opintoja sekä suorittaa ammatillisen perustutkinnon neljännen opintovuotensa aikana.

Työelämäyhteistyötä tehdään järjestämällä vierailuja yrityksiin ja yritysten edustajien vierailuja lyseolle, toteuttamalla mahdollisuuksien mukaan kesätyöinfoja esimerkiksi yhteistyössä kaupungin nuorisotyön, Ohjaamon tai elinkeinopalveluiden kanssa sekä mahdollistamalla työhön tutustumista lukion opiskelijoille. Korkeakoulujen kanssa tehtävään yhteistyöhön sisältyvät vierailut korkeakouluissa ja korkeakoulujen esittelyt lisalmen lyseossa.

Yhteistyötä tehdään myös työ- ja elinkeinopalveluiden sekä Kelan kanssa tiedottamalla opiskelijoita kulloinkin voimassa olevan lainsäädännön vaikutuksista työttömyys- ja sosiaalietuuksiin ja niiden hakemiseen. Opiskelijoiden psykososiaalisissa ongelmissa tehdään yhteistyötä paikallisten terveyspalveluiden kanssa ja pyritään yhdessä löytämään keinot ja kunkin opiskelijan elämäntilanteeseen sopiva tukimalli.

Kuva 2. lisalmen lyseon opinto-ohjauksen yhteistyöverkosto oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa

9. Ohjaustoiminnan arviointi

lisalmen lyseossa ohjaustoiminnan arviointi on jatkuva prosessi, joka liittyy osana lukion laajempaa arviointikulttuuria. Opinto-ohjaajat tekevät jatkuvaa itsearviointia, jossa tarkastellaan käytettyjä ohjausmenetelmiä ja työmuotoja, ohjausresurssia ja ohjauksesta saatua suullista ja kirjallista palautetta. Ohjaustoiminnan arvi-

ointi perustuu palautteisiin, joita saadaan opintojaksojen palautteista, kouluterveyskyselyistä, lukuvuosipalautteista ja muista koulun hyvinvointia tarkastelevista kyselyistä. Ohjaustoiminnan arviointi tehdään yksittäisen opiskelijan tasolla, työyhteisötasolla ja yhteistyöverkostotasolla.

Ohjaustoiminnan laadun arvioinnissa hyödynnetään hyvän ohjauksen kriteereitä, joita ovat muun muassa riittävä ja monipuolinen ohjaus, osaava ja ammattitaitoinen henkilöstö, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen, aktiivisuuden, osallisuuden ja vastuullisuuden tukeminen, työelämätaidot ja työelämään tutustuminen, ohjauspalveluista tiedottaminen, koulutuksen nivelvaiheiden huomioiminen ja vuorovaikutteinen yhteistyö ohjauksen tukena.

Jos lukiokoulutuksen järjestäjillä on mahdollisuus saada tietoa oppilaitoksesta valmistuneiden opiskelijoiden sijoittumisesta jatko-opintoihin toisella asteella ja korkea-asteella, pyritään myös tällaista tietoa hyödyntämään arvioitaessa opetus- ja ohjaustoiminnan laatua.